

Все про булінг.

Все про булінг

? Запитання

! Відповідь

1. Які дії можна кваліфікувати як булінг?

Булінг – це насильство. Штовхання, підніжки, ляпаси, принизливі жарти, поширення образливих чуток, приниження в соціальних мережах – **все, що може завдати шкоди фізичному або психічному здоров'ю дитини.**

2. Як розпізнати булінг?

Ознаками булінгу є:
- **систематичність** (повторюваність);
- наявність сторін – **кривдник** (булер), **потерпілий** (жертва булінгу), **спостерігачі**;
- **фізична шкода, стан тривоги, небажання йти в школу, соціальна ізоляція дитини.**

3. Яка відповідальність передбачена за булінг?

Штраф **від 850 до 1700 грн** або громадські роботи **від 20 до 40 годин**.
Вчинене групою осіб або повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення – **штраф від 1700 до 3400 грн** або громадські роботи **від 40 до 60 годин**.

4. Хто є відповідальним за вчинення булінгу?

Якщо дитині **від 14 до 16 років** – відповідатимуть її **батьки або особи, що їх замінюють**. Особиста відповідальність дитини настає з **16 років**.

Все про булінг

? Запитання

! Відповідь

5. Чи несуть відповідальність вчителі, або директор школи?

Так, за **неповідомлення поліції** про відомі випадки цькування серед учнів, до директора буде застосоване покарання у вигляді **штрафу від 850 до 1700 грн** або **виправних робіт до одного місяця з відрахуванням до 20% заробітку**.

6. Що робити, якщо дитина стала жертвою булінгу?

Подайте заяву директору школи про випадки цькування щодо Вашої дитини. **Поясніть дитині, до кого вона може звернутися за допомогою у разі цькування** (вчителі, керівництво школи, психолог, старші учні, батьки інших дітей).

Якщо вирішити ситуацію з булінгом на рівні школи не вдається – **зверніться в поліцію**. Поліція складає **протокол про вчинення адміністративного правопорушення**. Справа передається до суду і розглядається протягом **15 днів**. Суд призначає вид і розмір покарання.

7. Як довести, що булінг мав місце?

Доказами у справах про факти цькування можуть бути:

- пояснення сторін;
- висновки експертів;
- зіпсовані речі;
- письмові документи, листування (переписка в соціальних мережах);
- відео-матеріали, тощо.

Координаційний
центр з надання
правової допомоги

Все про булінг

Запитання

Відповідь

8. Де отримати додаткову інформацію, допомогу?

Правова допомога: Єдиний контакт-центр безоплатної правової допомоги - **0 800 213 103**.

Важливо: діти мають право **безоплатно** отримати послуги адвоката системи БПД.

Психологічна допомога: Національна дитяча «гаряча лінія» для дітей та батьків з питань захисту прав дітей - **116-111**.

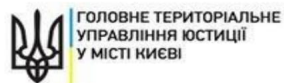
9. Якщо батьки завдали фізичної шкоди вчителю, чи вважається це булінгом?

Ні, це не булінг. За такі дії батьки можуть **нести відповідальність** відповідно до **Кримінального кодексу України** (в разі побиття, умисних тілесних ушкоджень).

10. Чи багато людей стикаються з булінгом?

Напевне кожен стикався у своєму житті із явищем булінгу, як **агресор, потерпілий або спостерігач**.

Важливо не просто долати та протидіяти цьому явищу, але і **допомагати найвразливішим**.

**ГОЛОВНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ЮСТИЦІЇ У
МІСТІ КИЄВІ**

ДОДАТОК ДО ТРЕНІНГУ

**«ЩО ТАКЕ МОРАЛЬНЕ НАСИЛЬСТВО ТА ЯК НЕ
ДОПУСТИТИ ЙОГО ПО ВІДНОШЕННЮ ДО ДИТИНИ»**

**ПАТРУЛЬНА
ПОЛІЦІЯ**

Карітас Київ
Благодійний Фонд
CARITAS KYIV

ЗАКОНОДАВЧЕ ВРЕГУЛЮВАННЯ ТА ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

1. Нормативна правова база *(для перегляду закону потрібно перейти за посиланням)*:

- Закон України «[Про запобігання та протидію домашньому насильству](#)» від 07.12.2017;
- [Кодекс України про адміністративні правопорушення](#);
- [Закон України «Про освіту»](#).

2. Основні статті:

Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» від 07.12.2017

Ст. 1 п.14. психологічне насильство - форма домашнього насильства, що включає словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи, контроль у репродуктивній сфері, якщо такі дії або бездіяльність викликали у постраждалої особи побоювання за свою безпеку чи безпеку третіх осіб, спричинили емоційну невпевненість, нездатність захистити себе або завдали шкоди психічному здоров'ю особи;

Кодекс України про адміністративні правопорушення

Ст. 173². Вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, невиконання термінового заборонного припису або неповідомлення про місце свого тимчасового перебування

Вчинення домашнього насильства, насильства за ознакою статі, тобто умисне вчинення будь-яких діянь (дій або бездіяльності) фізичного, психологічного чи економічного характеру (застосування насильства, що не спричинило тілесних ушкоджень, погрози, образи чи переслідування, позбавлення житла, їжі, одягу, іншого майна або коштів, на які потерпілий має передбачене законом право, тощо), внаслідок чого могла бути чи була завдана шкода фізичному або психічному здоров'ю потерпілого, а так само невиконання термінового заборонного припису особою, стосовно якої він винесений, або неповідомлення уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про місце свого тимчасового перебування в разі його винесення, -

Штраф 170-340 грн. або громадські роботи на строк 30-40 годин, або адміністративний арешт на строк до 7 діб.

Повторно протягом року – штраф 340 – 680 грн. або громадські роботи на строк 40-60 годин, або адміністративний арешт на строк до 15 діб";

Ст. 173⁴. Булінг (цькування) учасника освітнього процесу

Булінг (цькування), тобто діяння учасників освітнього процесу, які полягають у психологічному, фізичному, економічному, сексуальному насильстві, у тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій,

що вчиняються стосовно малолітньої чи неповнолітньої особи або такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, внаслідок чого могла бути чи була заподіяна шкода психічному або фізичному здоров'ю потерпілого

Санкція статті:

Ч.1 Для осіб від 16 років - штраф 850-1700 грн або громадські роботи на строк 20-40 годин

Ч.2 Група осіб або повторно протягом 1 року – штраф 1700-3400 грн, або громадські роботи на строк 40-60 годин

Ч.3 для осіб до 16 років – штраф на батьків 850-1700 грн або громадські роботи на строк 20-40 годин

Ч.4 Група осіб до 16 років або повторно протягом 1 року – штраф на батьків 850-1700 грн або громадські роботи на строк 40-60 годин

Ч.5 Неповідомлення керівником закладу освіти уповноваженим підрозділам органів Національної поліції України про випадки булінгу (цькування) учасника освітнього процесу-

Штраф 850-1700 грн або виправні роботи на строк до 1 місяця з відрахуванням до 20% заробітку

Закон України «Про освіту»

Ст. 53. Права та обов'язки здобувачів освіти:

частина 1 (Права) абзац 10:

захист під час освітнього процесу від приниження честі та гідності, будь-яких форм насильства та експлуатації, булінгу(цькування) дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувача освіти;

частина 3 (Обов'язки) абзац 6:

«повідомляти керівництво закладу освіти про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком якого вони були особисто або інформацію про які отримали від інших осіб, вживати невідкладних заходів для припинення булінгу (цькування)»;

Ст. 54. Права та обов'язки педагогічних, науково-педагогічних і наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу:

частина 1 (Права) абзац 20:

«захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, у тому числі булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю»;

частина 2 (Обов'язки) абзац 14:

«повідомляти керівництво закладу освіти про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком

якого вони були особисто або інформацію про які отримали від інших осіб, вживати невідкладних заходів для припинення булінгу (цькування)»;

Ст. 55. Права та обов'язки батьків здобувачів освіти

частина 1 (Права) абзац 8:

подавати керівництву або засновнику закладу освіти заяву про випадки булінгу (цькування) стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу;

абзац 9:

вимагати повного та неупередженого розслідування випадків булінгу (цькування) стосовно дитини або будь-якого іншого учасника освітнього процесу;

частина 3 (Обов'язки) абзац 11:

сприяти керівництву закладу освіти у проведенні розслідування щодо випадків булінгу (цькування);

абзац 12:

виконувати рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти.

ШКІЛЬНИЙ БУЛІНГ МОЖНА РОЗДІЛИТИ НА ТАКІ ОСНОВНІ ФОРМИ:

КІБЕРБУЛІНГ

Приниження за допомогою
мобільних телефонів,
інтернету, інших гаджетів

- *пересилка неоднозначних фото*
- *обзивання по телефону*
- *знімання на телефон бійок чи інших принижень та викладання їх у мережу інтернет*
- *цькування через соціальні мережі*

СОЦІАЛЬНА СТРУКТУРА БУЛІНГУ:

Як не слід робити в ситуації булінгу:

- **Залякувати** - “якщо ще раз побачу, тобі буде..., твоїм батькам буде ...” тощо. Дітям треба повідомити про наслідки, але мотивація дотримуватись права інших має бути не через страх, а через розуміння.
- **Не втручатись, чекати, що діти “самі розберуться”**
- Через недостатній розвиток самоусвідомлення та відсутність досвіду діти не у всіх випадках можуть розібратись самотійно. Вміння вирішувати конфлікти — це навичка, яка лише формується.
- **Шукати “жертву”, “винного”, і працювати лише з ними, прояснюючи, “хто першим почав”**
- Булінг є груповий явищем.
- **Замовчувати ситуацію** - “в інтересах дітей” або щоб “не зіпсувати репутацію” закладу.

Працюючи з ситуацією булінгу, маємо наступні завдання:

- Зупинити насильство, не залишати ситуацію без контролю, надати необхідну медичну, психологічну та соціальну допомогу всім учасниками та свідкам, інформувати батьків та освітню установу відповідно до порядку затвердженому в закладі;
- побудувати діалог з дітьми та визначити, яка саме поведінка для групи неприйнятна. Виробити і записати правила поведінки та як дотримуватись їх на практиці;
- розробити механізм, як діяти учасникам освітнього процесу — дітям, педагогам та батькам — якщо правила порушуються;
- спланувати систему обмежень, в залежності від проявів цькування: періодичні збори, де можна обговорити ситуацій, відеоспостереження, дисциплінарні бесіди, повідомлення поліції, притягнення до відповідальності.

Психологічне наси́льство у сім'ї або в закладах освіти

Моральне
наси́льство – це
форма постійного
жорстокого
поводження або
зневаги, що відчуває
дитина від батьків
або близьких їй
людей

Види морального насильства:

- ігнорування;
- маніпулювання;
- вербальні та невербальні образи, погрози, насмішки, приниження, залякування, крик;
- нехтування потребами;
- використання «Привілеїв старших».

МЕТА ІГНОРУВАННЯ

- * принизити іншу людину, уневажлити її існування;
- * помститися;
- * підпорядкувати собі особу;
- * знищити особу як суперника чи конкурента;
- * діяти через ігнорування там, де дуже високий контроль над агресією;
- * протестувати проти надмірного контролю й великої кількості вимог;
- * домогтися власного простору й незалежності;
- * захиститися від людини, спілкування з якою неприємне;
- * здійснити тиск, напад на людину з метою маніпуляції

ЧОМУ ІГНОРУВАННЯ ТАКЕ БОЛЮЧЕ?

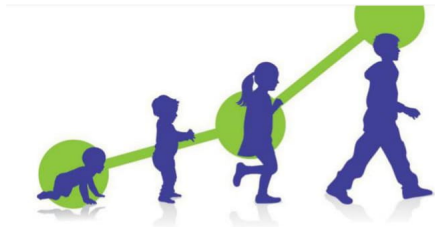
- * «заціпає» потреби в приналежності, у визнанні людської цінності, в безпеці та емпатії;
- * викликає сильне відчуття провини
- * порушує емоційний контакт між близькими людьми
- * руйнує відчуття безпеки й емоційного комфорту
- * породжує тривожність і страх, оскільки жертва відчуває себе відкинутою, непотрібною, зневаженою;
- * дає відчуття безвихідності;
- * згубно впливає не лише на жертву, але й на того, хто ігнорує

МЕТА МАНІПУЛЮВАННЯ

- * «приспати» критичне сприймання дійсності опонента;
- * занурити опонента в певний стан та домогтися бажаного результату;
- * приховати справжні цілі і наміри маніпулятора;
- * перекласти відповідальність за те, що робиться, на адресата;
- * змінити ставлення особи до чого-небудь або до кого-небудь

ОСНОВНІ ПОТРЕБИ

- * ФІЗІОЛОГІЧНІ (дихання, вода, їжа, сон, рух...)
- * ПОТРЕБА ВІДЧУВАТИ СЕБЕ У БЕЗПЕЦІ...
- * СОЦІАЛЬНІ ПОТРЕБИ
- * ПОТРЕБИ У ВИЗНАННІ І САМОВИРАЖЕННІ...
- * ПОТРЕБИ В ЛЮБОВІ, ПРИЙНЯТТІ, ПРИНАЛЕЖНОСТІ...
- * ВІКОВІ ПОТРЕБИ...
- * ПОТРЕБА БУТИ ПОТРІБНИМ!.....

ОСНОВНІ АСПЕКТИ:

- * ДИВИТИСЯ В ОЧІ, ГОВОРИТИ НА РІВНІ ОЧЕЙ (ПІДНЯТИСЯ ДО РІВНЯ ДИТИНИ)
- * ЗАУВАЖЕННЯ ЩОДО ПОВЕДІНКИ ДИТИНИ, АЛЕ НЕ ЩОДО НЕЇ САМОЇ
- * БУТИ ОБЕРЕЖНИМИ ЩОДО МЕТОДІВ, У ЯКИХ ПРИСУТНІ ЗМАГАННЯ Й КОНКУРЕНЦІЯ
- * ДАТИ КОЖНІЙ ДИТИНІ ВІДЧУТИ СЕБЕ ЦІННОЮ ТА ПОТРІБНОЮ (СТАВИТИСЯ ЯК ДО СКРИНІ ЗІ СКАРБАМИ)
- * ХВАЛИТИ ДИТИНУ, ЗАКРІПЛЮВАТИ ЇЇ УСПІХ, ВИПЕРЕДЖУВАТИ ПОХВОЛОЮ
- * ВСТАНОВИТИ ПРАВИЛА СПІЛЬНОТИ, ПАМ'ЯТАТИ ПРО МЕЖІ
- * ПОВТОРЮВАТИ ПРОХАННЯ Й ПОЯСНЮВАТИ НЕОБХІДНІСТЬ ТОГО, ЩО ПОТРІБНО ЗРОБИТИ
- * РОЗВИВАТИ ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ
- * НЕ СТАВИТИ ЗАВИЩЕНИХ ОЧІКУВАНЬ
- * ПРОСИТИ ВИБАЧЕННЯ, ЗНАТИ ПРО ПРАВО НА ПОМИЛКУ
- * ПОМІЧАТИ КОЖНУ ДИТИНУ, ОДЯГАТИ NEED-ОКУЛЯРИ
- * НЕ ПОРІВНЮВАТИ ДІТЕЙ МІЖ СОБОЮ
- * ДЯКУВАТИ
- * ФОРМУВАТИ НАВИЧКИ АСЕРТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ!!!